

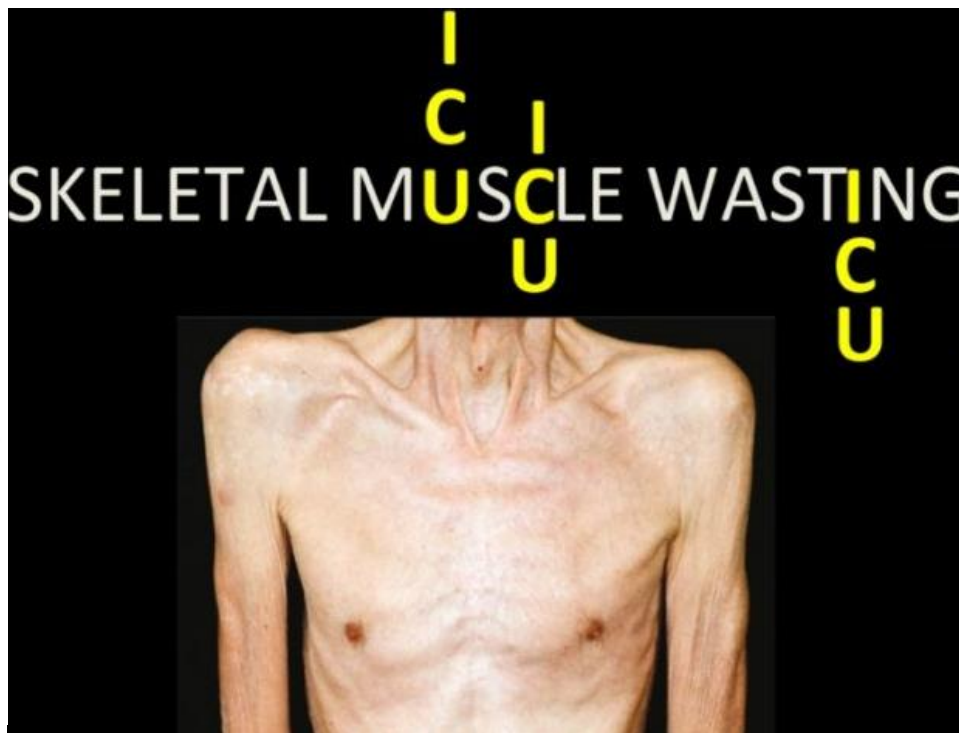
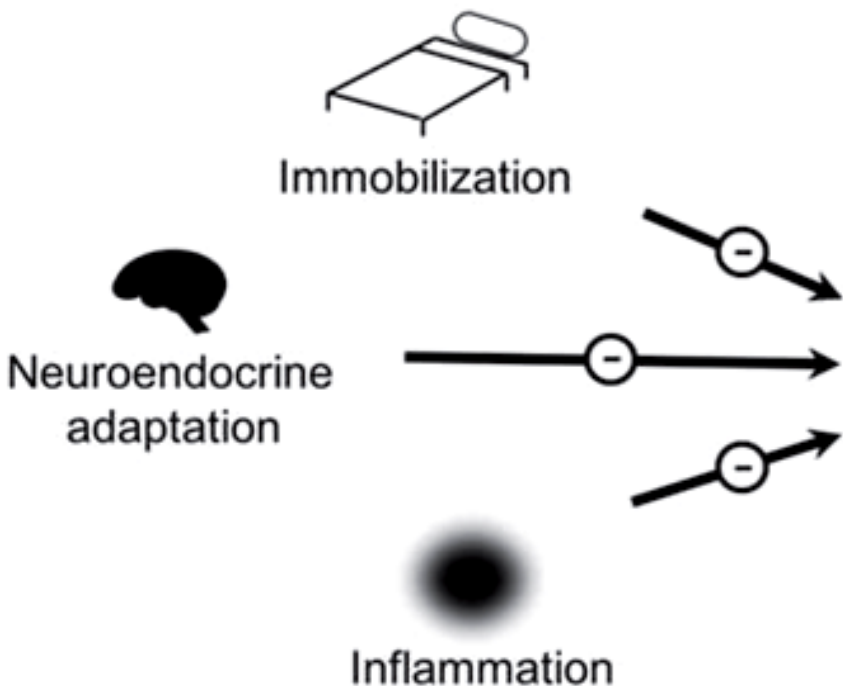
Táplálás az intenzív terápiában

Mühl Diana
PTE AIT

CATABOLIC FACTORS

Következmény:

súlyos vázizom veszteség - „**ICU acquired weakness**” -
magas mortalitáshoz vezet, akár 1 év múlva is

Kritikus állapotú beteg $\Rightarrow$ metabolikus stressz

Nem „etetni” kell a beteget, hanem a metabolizmust kell segíteni

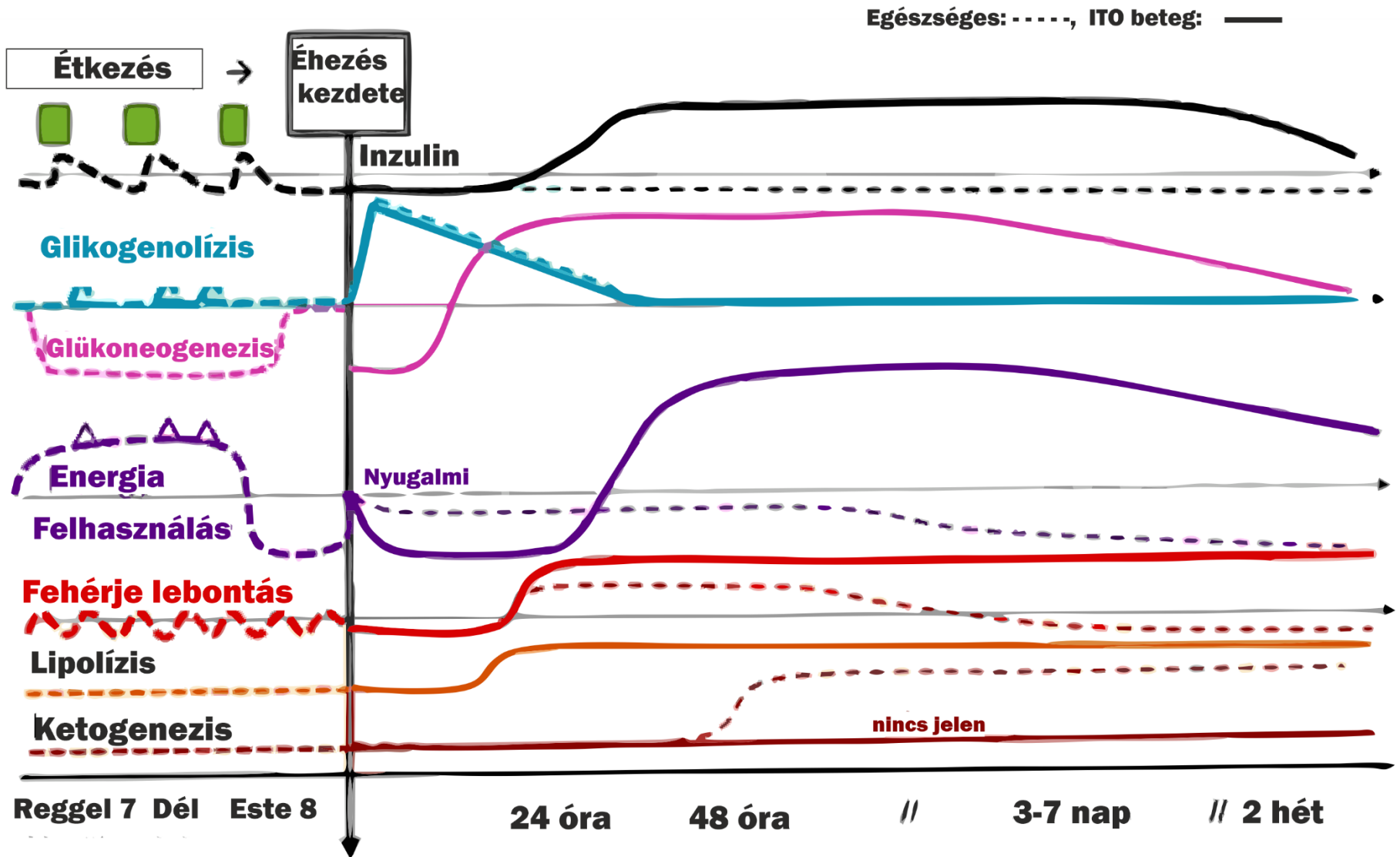

különben metabolikus terhelést okozunk,
fokozzuk az oxidatív stresszt

*(Overfeeding macronutrients to critically ill adults:
metabolic complications Klein, 1998.)*

Meg kell értenünk a patofiziológiai folyamatokat, azt követően szabad bármiféle terápiás modalitást alkalmaznunk.

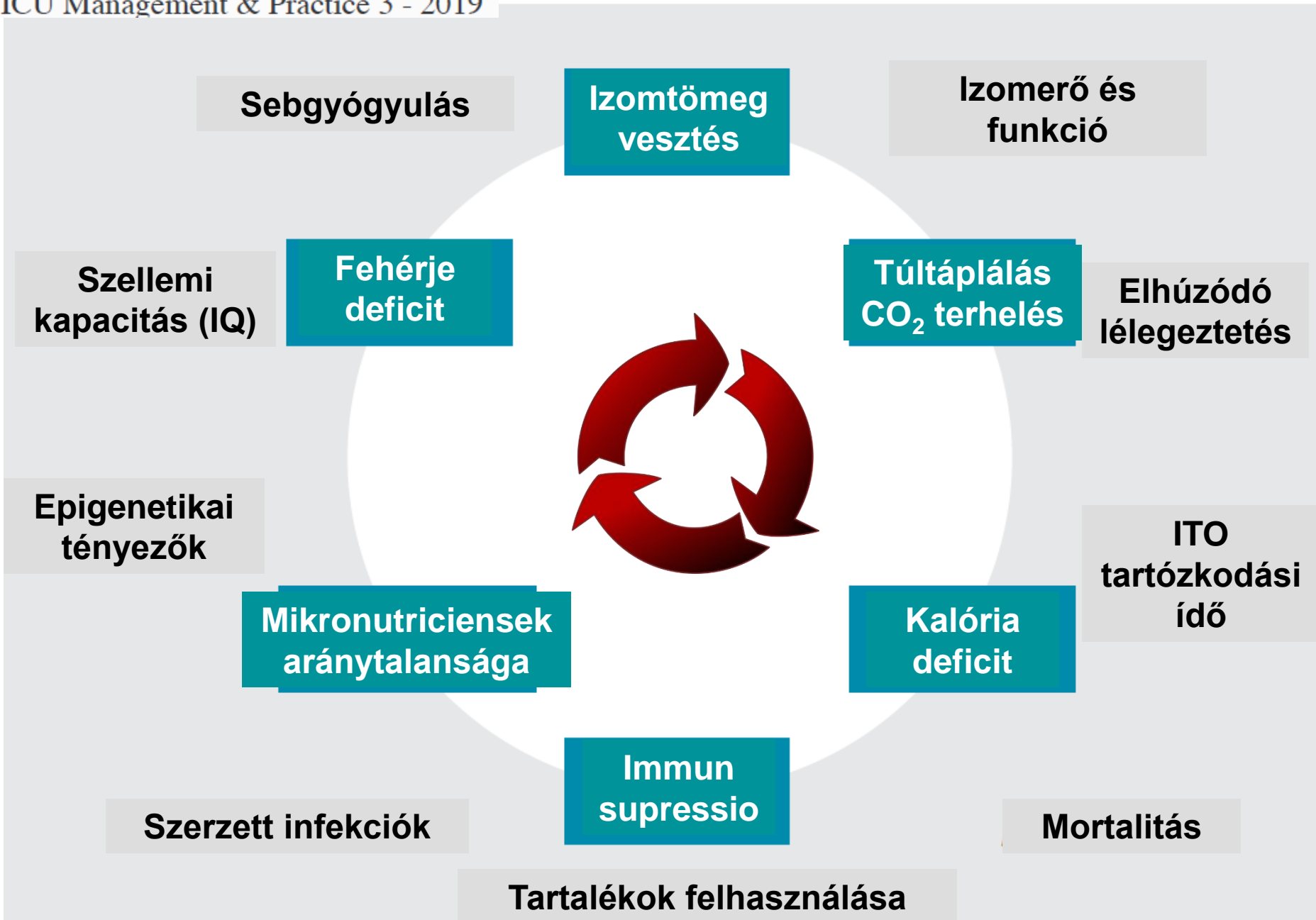
(ESPEN Guidelines 2006)

Az 1-3 napig metabolikus támogatás:

- **Oxigénadósság rendezése**
- **Folyadék- és ionháztartás korrekciója**
- **Hemodinamikai stabilizálás**
- **Csökkentsük a metabolikus igényt**
  - Fájdalomcsillapítás
  - Megfelelő szedáció
  - Béta-blokkoló (? propranolol)
  - Mikronutrienciensek ?
- **Vércukor kontroll (insulinresistencia !)**
  - célérték: 8-8.5 (10) mmol/l

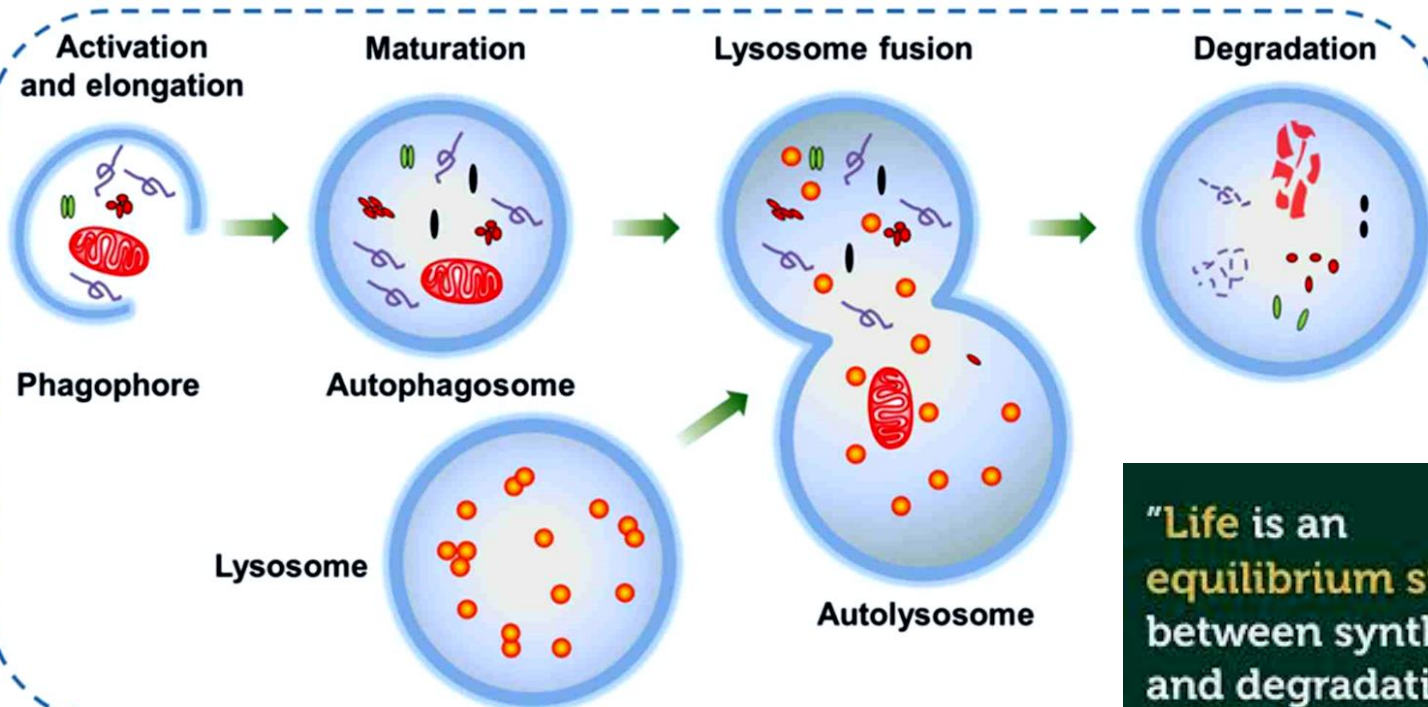

Korai táplálás (sok kalória) + inzulin => immunszupresszió

- gyakoribb gyulladásos szövődmények

(*Caesar MP, van den Berghe NEJM 2011;6:506-517*)

- autophagia** gátlása => kritikus szakaszban úgy tűnik, a magasabb aminosav-bevitellel függhet össze (*Ferrie et al.: JPEN 2016., McClave Cur Op Clin Nutr Met Care 2015 18:155-161*)

"Life is an equilibrium state between synthesis and degradation of proteins."

Yoshinori Ohsumi, 2016 Nobel Prize in Physiology or Medicine

Endoplazmatikus retikulum-fágia: sejtstressz alatt kivédi a protein aggregátum képződést, fenntartja a proteostasiszt

Aggregofágia: fehérje sérülés miatt keletkezett toxicus protein aggregátumokat eltávolítása

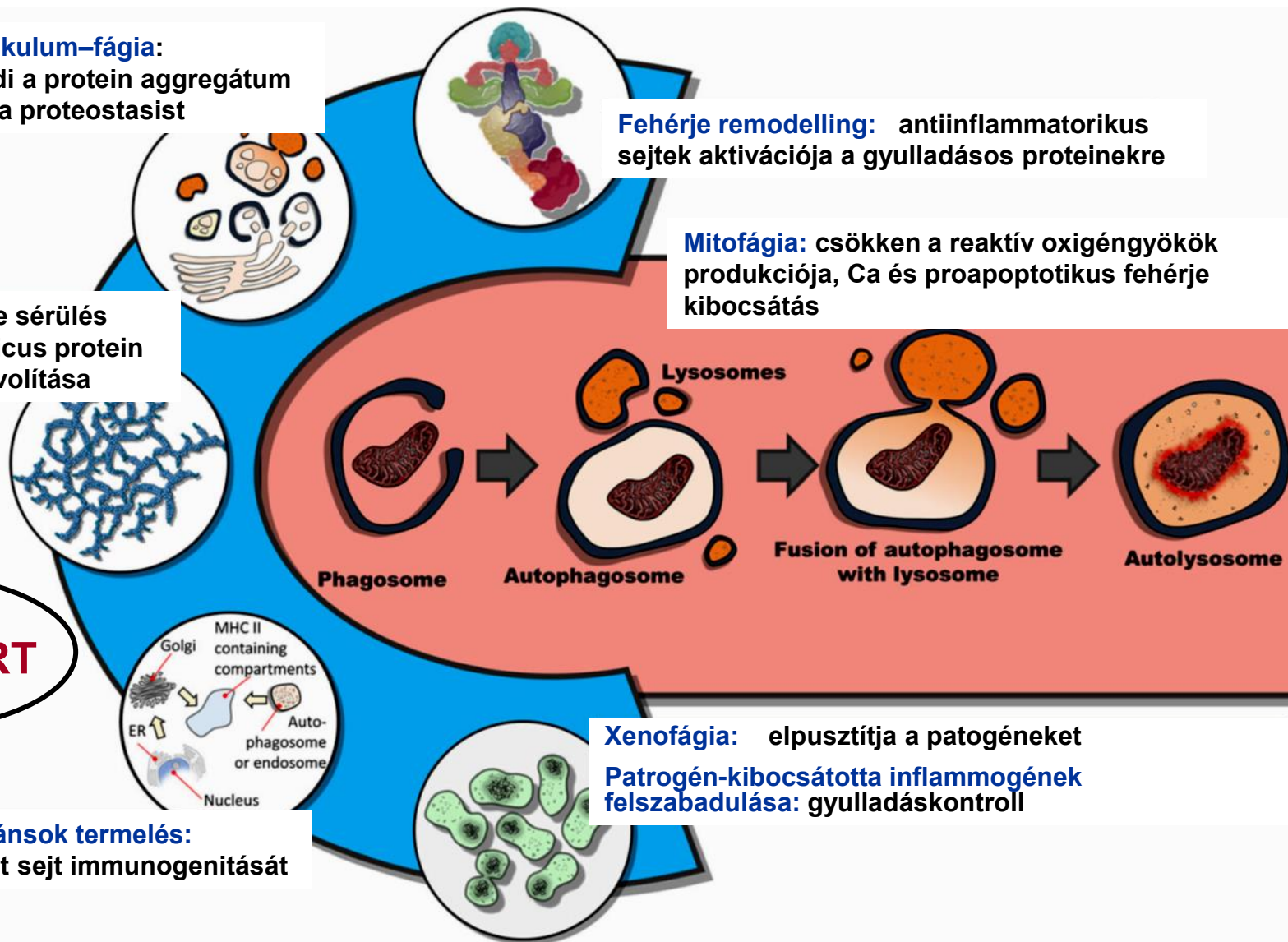
Fehérje remodelling: antiinflammatorikus sejtek aktivációja a gyulladásos proteinekre

Mitofágia: csökken a reaktív oxigéngyökök produkciója, Ca és proapoptotikus fehérje kibocsátás

Xenofágia: elpusztítja a patogéneket
Patogén-kibocsátotta inflammogének felszabadulása: gyulladások kontroll

Antigén determinánsok termelés: Fokozza a gyulladt sejt immunogenitását

TÚLÉLÉSÉRT

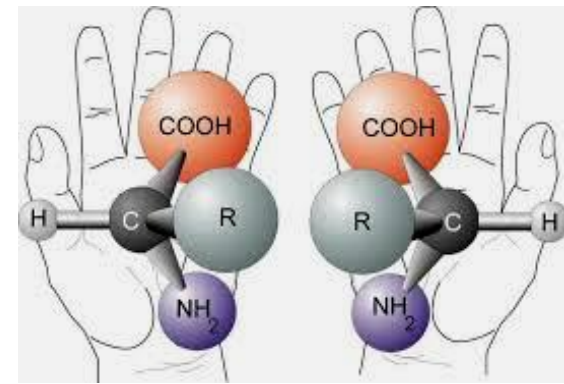

Fehérjevesztés

Proteolysis célja:

- Akut- fázis fehérjék képzése
- Glükoneogenezis
- Glutamin felhasználás biztosítása

- Súlyossággal arányosan növekszik a fehérje vesztés: 1,3 – 3,1 g/ttkg/nap
- **Szeptikus** sokkos beteg fehérje vesztesége napi 1,5-9%, 10 nap alatt 1,5 kg (**vázizomzat 2/3-a !**)
- **Traumás** beteg 1,6 kg fehérjét veszít az első kezelési hét alatt
- **Égett** beteg...

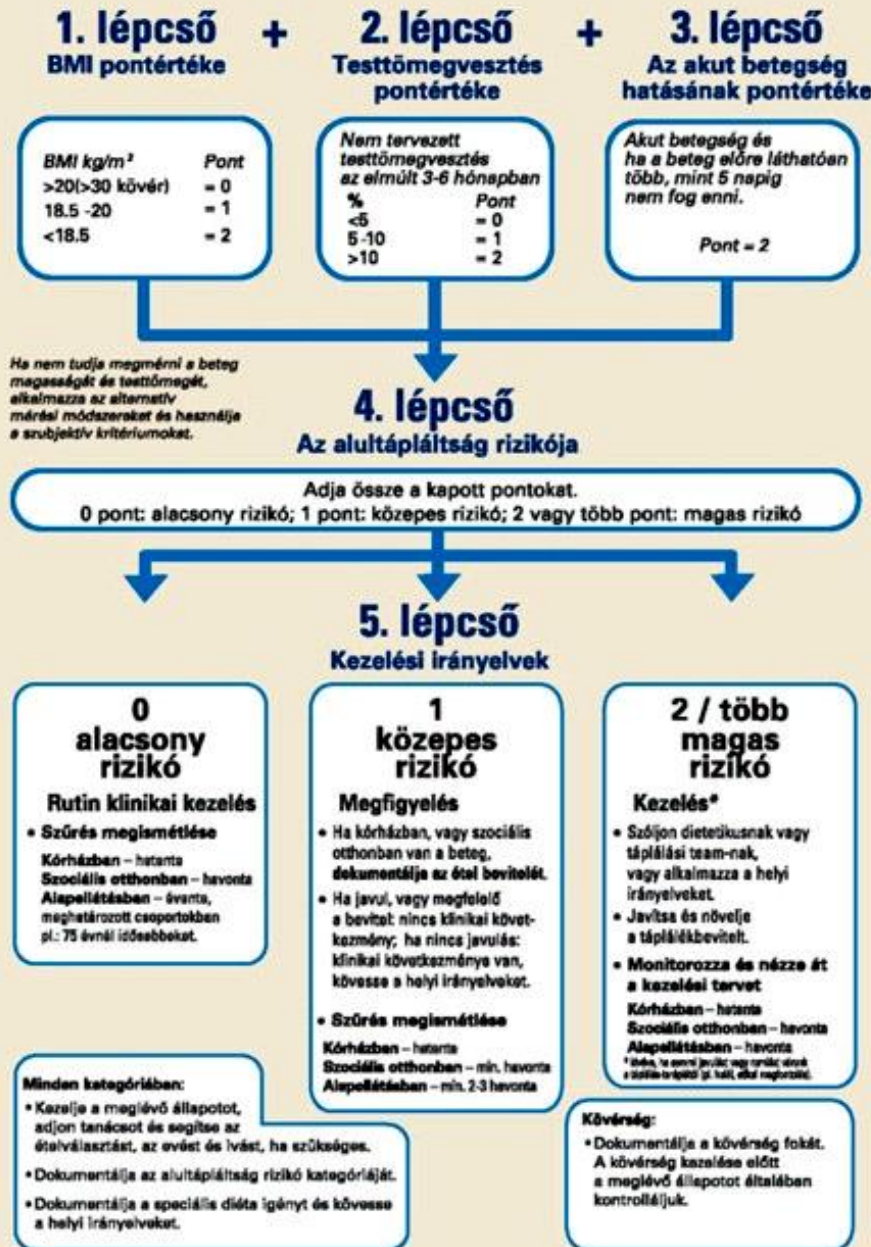
Mi a feladatunk ?

MEGELŐZNI

Hogyan?

Egyénre szabottan

Mérjük fel a tápláltsági állapotot

≥5 pont

1-3. nap 500 kcal/nap (hypokalória)

- első héten a beteg állapotától függően emelni
- inzulinnal a célértékre törekedni
- „boholytáplálás”

3-7. nap 1500 kcal/nap (isokalória)

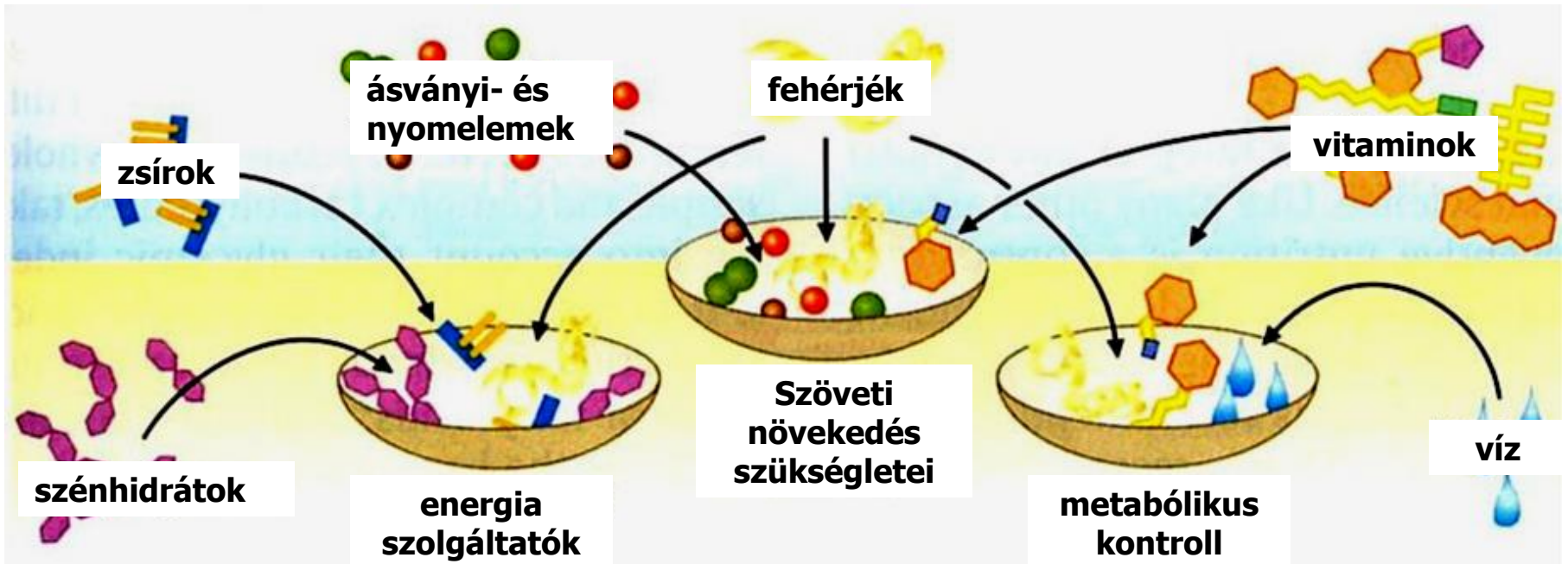
7. naptól 2500 kcal, ill. testsúly kg szerint (hyperkalória),
magasabb fehérjebevitel

/ideális testsúly + (aktuális – ideális testsúly x 0.33)/

EN / PN (all-in-one) **lépcsőzetes felépítése** (3 nap alatt)

A túltáplálás veszélyes !

Szénhidrát? – Fehérje? - Zsír?

Energetikai szempontból kiegészítik egymást, az energiamennyiségek összeadódnak.

Melyiket hasznosítja a szervezet leginkább?

Érdemes több proteint adni?

Halálozás (kórházi távozás után 90 napos)

- ha a bevitel $\geq 80\%$ energia, nem csökkent
- ha a protein bevitel $>80\%$: **32%-os** csökkenés

Presier et al. Crit Care 2015; 1929-36

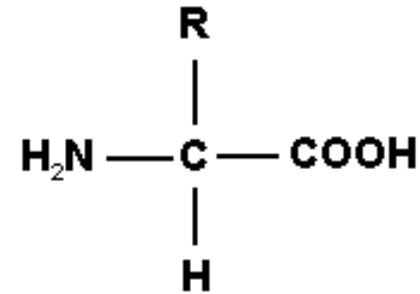
**A magasabb fehérjebevitel (1,2 -2 g/ttkg/nap) mortalitás javító
a krónikus szakban !**

Compher C., Chittams J., Sammarco T, Nicolo M., Heyland DK: Greater Protein and Energy Intake May Be Associated With Improved Mortality in Higher Risk Critically Ill Patients: A Multicenter, Multinational Observational Study* **Critical Care Medicine 2017**

202 ICU, 2853 lélegeztetett beteg

Cél protein: 1.2 gr/ttkg/nap, kalória: 24 kcal/ttkg/nap

Minőség - fehérje

egyes
betegcsoportokban

1,5-2,5 g/ttkg/nap
optimális és
biztonságos lehet

(Kiegészítés: as
pl. Aminoven 10%)

Van ajánlás

- Obesitas 2-2.5 g/ttkg
- Neurotrauma 1.3-1.5 g/ttkg
- Lélegeztetett 1.5-1.8 g/ttkg
- Súlyos égés 1.5-2.0 g/ttkg
- Kardiológia 1.2-1.5 g/ttkg
- Gastrointest.sebészet 1.2-1.5 g/ttkg
- Akut veseelégtelenség
  - ✓ Alacsony katabolizmus 0.6-0.8 g/ttkg
  - ✓ Közepes katabolizmus 1.0-1.5 g/ttkg
  - ✓ **Hyperkatabolizmus 1.7-2.2 g/ttkg**

CVVH – citrát ⇒ növeli a nem táplálékkal történő szénhidrát
bevitelt, beleszámítani !

Lipid, zsírsavak

- Zsírsavak **kulcsszerepűek** (sejtmembrán integritás, gén expresszió, szignál útvonalak, gyulladás, apoptózis, immunválasz stb.)
- Linolénsavat, α linolénsavat a szervezet nem képes felépíteni → **zsírsavak is szükségesek**
- Kevesebb volumen terhelés + több kalória
- **Lipid:** zsíremulzió **0.7-1.5 g/ttkg/nap**
- **Eltérő alkotójú és arányú kombinációk**
(szója-kókusz, olíva-szója, szója-hal, olíva-hal-szója-kókusz)

Calder P.C. et al: Intensive Care Med 2010; 36: 735-49, Charrière M et al: Nutrition 2017; 42: 46-48.

ESPEN GL: ICU Clin Nutr 2019; 38: 48-79

Lipid, zsírsavak

- Légzési elégtelenségben magasabb lipid arány előnyösebb (COPD - CO₂)
- Propofol ne felejtsük
- Triglycerid !!! >12mmol/l (72 óra zsírmentes)
- Parent lipid emulzó tartalmazzon EPA-t (eikozapentaénsav) + DHA-t (dokozahexaénsav), **halolaj dózis: 0.1-0.2 g/ttkg/nap**
- Nagydózisú ω -3 sem rutinszerűen, sem EN kiegészítésként nem javasolt (B 90%)

Calder P.C. et al: *Intensive Care Med* 2010; 36: 735-49, Charrière M et al: *Nutrition* 2017; 42: 46-48.

ESPEN GL: ICU Clin Nutr 2019; 38: 48-79

EN

PN

EN intolerancia általában 10%, **ITO-n** 38%

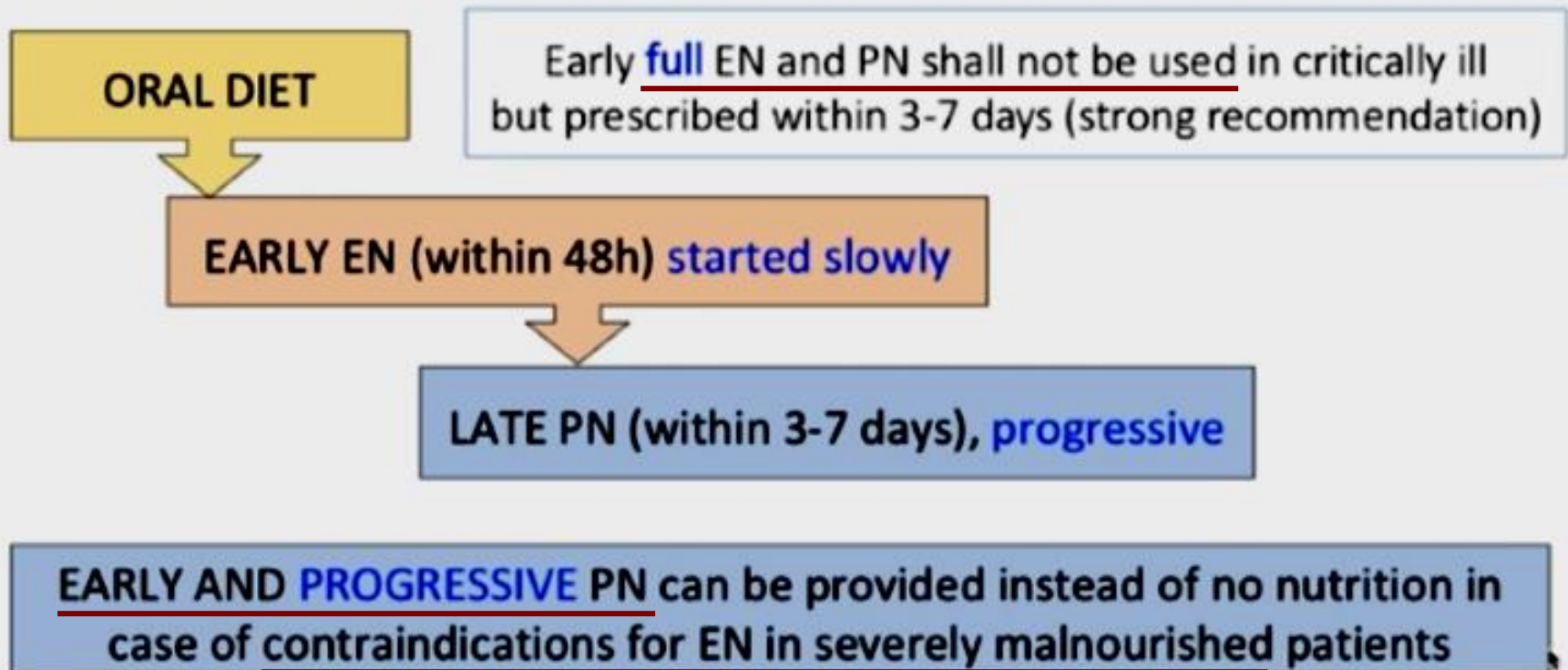

ESPEN GL -ICU Clin Nutr 38 (2019) 48-79

- 1/ Ha oralis táplálás nem kivihető: 48 órán belül EN (B, 100%)
- 2/ 48 órán belül EN választandó, **mint korai PN** (A, 100%)
- 3/ Ha oralis, EN nem kivihető 3-7 napon belül PN javasolt (B, 89%)
- 4/ Súlyos malnutricios betegeknél ha EN kontraindikált, korai, progresszív **PN** javasolt (0, 95%)
- 5/ Túltáplálás elkerülése céljából tilos a korai teljes EN és PN az ICU betegeknél 3-7 napon belül. (A, 100%)

(Saját vélemény: Érkező beteg tápláltsági állapota befolyásol!)

ESPEN Guidelines route and dosage

EN indokolt, kivéve:

- Súlyos sokk, hypoxia, acidosis
- Ileus, bél obstrukció
- Bél-ischaemia
- „High output” fistula
- Súlyos felső gastrointestinalis vérzés
- Atonia > 500ml/6 óra
- Hasi compartment synd

De....

- Paralyticus ileus
- Hasmenés
- Felszívódási zavar
- Egyéni intolerancia
- Perforáció gyanú

Kiegészítő PN, ha EN-val a 7. napon a szükséges energia-és fehérjemennyiség **60%-a** nem biztosítható.

Mikor tápláljunk ?

- EN esetén „üres gyomor” elérése is cél.
- Reggeli étkezésig 4-6 órás szünet megfontolandó.
- EN kezdő forma: gastricus (GPP, 100%)
  - Folyamatos táplálás bólusok helyett (B, 95%)
- Bólusban adott nagyobb stimulus a fehérje szintézisre (?)
- Prokinetikumokra nem reagáló atonia → postpyloricus táplálás (B, 100%)
- Magas aspirációs veszélyben postpyloricus, jejunális táplálás (GPP, 95%)

Prokinetikumok:

- Elsőként adandó: **erythromycin** (B, 100%)
- Alternativa metoclopramid ill mindkettő (0, 100%)

„Refeeding syndrom”

- **Malnutrició**s betegek hirtelen **anabólikus** terhelése
- Potenciálisan fatális akut metabolikus zavar (34-52%):
foszfát, K, Mg szint ↓ + volumen terhelés, B1 Vit deficit
- Klinikai tünetek: tudatzavar, hypoxia, légzési elégtelenség,
myocardium dysfunctio, májfunkciós eltérések
- Foszfát, K, Mg napi ellenőrzése az első héten (**GPP 92%**)
- Ha Foszfát **<0.65 mmol/l**, vagy csökkenés **> 0.16 mmol/l**
napi elektrolit kontroll 2-3 x, sz.e korrekció (**GPP 100%**)
- Energia bevitelt korlátozni 2 napra (≤ 500 kcal/nap) majd fokozatosan emelni. (**B 100%**)

ESPEN GL on clinical nutrition in the ICU Clin Nutr 2019; 38: 48-79

Nutrition in the ICU Koekkoek and van Zanten Curr Opin Anesthesiol 2018, 31:000–000

Mit tanultunk az elmúlt 10 évben?

- Korai teljes kalóriájú táplálás összefügg a hyperglycaemia, infekciók és szervelegtelenségek gyakoriságával.
- Korai EN hasznos, javasolt a lassú dózisémelés a célértéig.
- Korai PN nincs pozitív hatása, magas rizikó a túltáplálásra, ezért szükséges a célenergiát meghatározni.
- Korai alacsony dózisú PN eredményes lehet az alultáplált betegeknél.
- Korai alultáplálás előnyös lehet, limit 3 -7 nap.
- 7 napot meghaladó alultáplálás bizonyosan veszélyes.
- 50 – 100 kcal/ttkg kumulált energia deficit növeli a malnutrícióval összefüggő szövődeményeket.

ERAS (Enhanced Recovery After Surgery)

Tiszta, CH tartalmú folyadék műtét előtt (I A)

Aneszteziológia és Intenzív Terápia 33 (2): 2003

Műtét előtt	fogyasztható
2-3 órával	Tiszta folyadék (De: alkohol, tej, kávé <i>nem!</i>)
4 órával	Anyatej
6 órával	Tej, könnyű táplálék
8 órával	Szilárd táplálék (hús, zsíros étel)

CAVE: lassult ürülés – trauma, jelentős stressz, DM, alkoholizmus, GI betegség!

Aspiráció **DOGMA** – gyomor 90 per alatt kiürül

Cél: metabolikus stresszválasz csökkentése, insulin rezisztencia kivédése, 2021: DM-ben is hasznos

Preop éjjel: 800 ml komplex szénhidrát (100 gr maltodextrin 12,5%)
Indukció előtt 2-3 órával 400 ml (50 gr)

Meglassult gyomor ürülésben: metoclopramide és/vagy domperidone

Absolut kontraindikáció esetén iv Isodex, Sterof B formában adható.

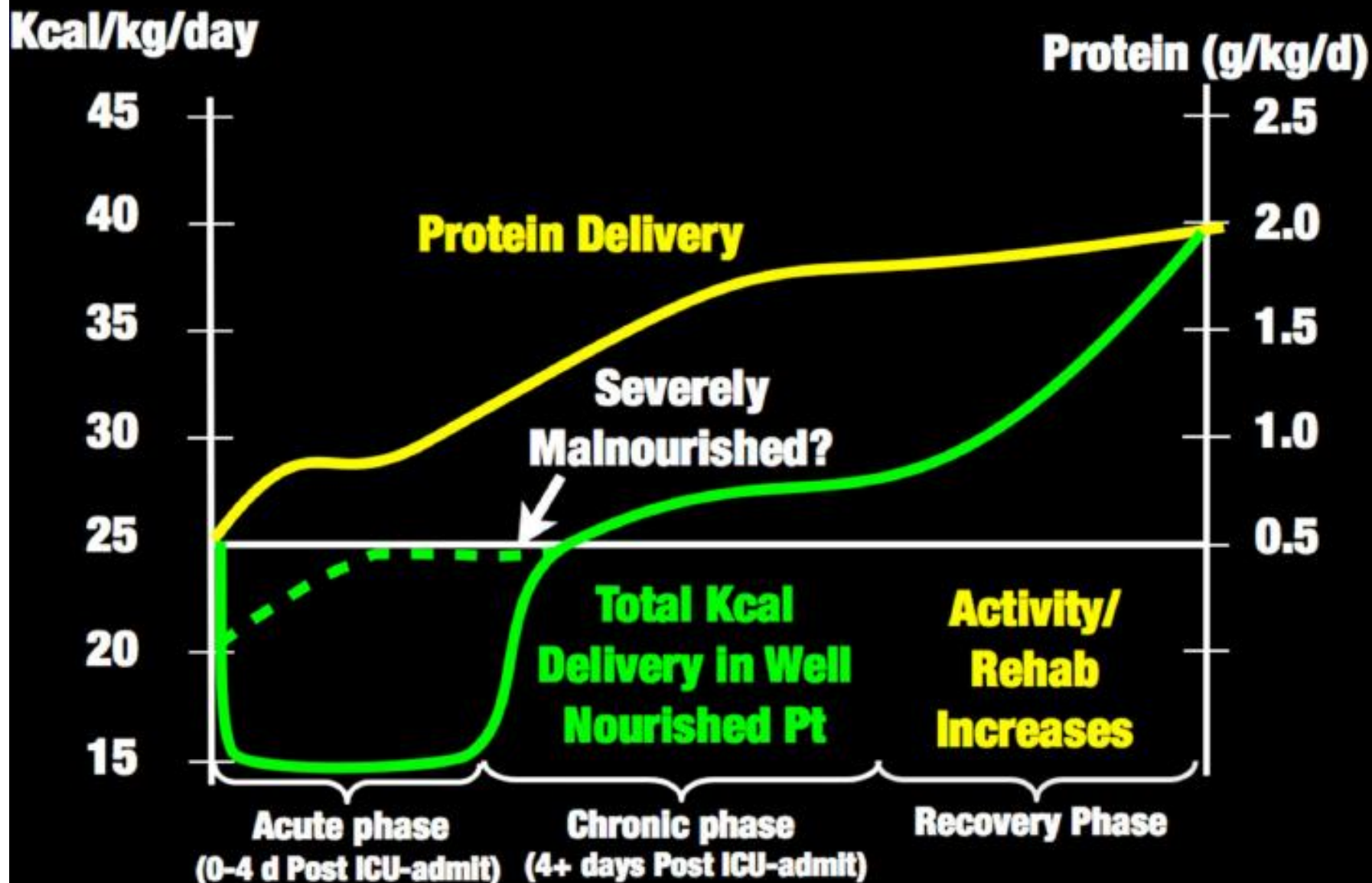
Szemléletváltás sepsisben:

- Gyulladásos mediátorok (TNF, $IL-1\beta$, $IFN-\gamma$ stb) gyomormotilitást, simaizom kontrakciót, étvágyat, pancreas exocrin működését csökkentik.
- Vázizom fehérje veszteség, lypolysis
- Mitokondriális dysfunkció (pl. oxidatív foszforiláció csökken)
- Autophagia – **túlélést szolgálja**
- Magas aminosavszint gátolja az autophagiát (mTOR szignálút)
- A táplálás összefügg a katabólikus folyamatokkal, az immunsejt funkcióval, vascularis tónussal (splancnicus keringés $\uparrow$), hat a gazdaszervezet mikrobiomjára.
- Rossz prognózisú septicus betegek magas vizelet ethanol szintje bél biótákból származik.
- A rossz étvágy és gyengeség egy **adaptív válasz**.
- Az eddig „gonoszként” említett interleukinek regulálják az autophagiát.

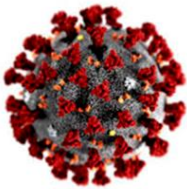

**más
szempontból**

Targeted Nutrition Delivery in Sepsis

ARDS – táplálás hason fekvő pozícióban

Often Male

Norepinephrine

Paralyzed

**Mechanical
Ventilation
(Prolonged)**

Prone Position

**How to give
Nutrition?**

Often Obese

CRRT

EN-t befolyásoló faktorok hasonfekvő pozícióban (PP)

- Magasabb dózisú szedálás
- Vazoaktív szerek
- Relaxans
- GI paralysis
- Megemelt fejbég nélküli pozíció
- Magasabb hasúri nyomás

EN előny PP-ban

- Megtartott bélintegritás (epithel barrierr és funkció)
- Megtartott bélimmunitás
- Optimálisabb gyulladáisos válasz

EN rizikója PP-ban

- Szonda malpozíció /megtöretés /kicsúszás
- Nagyobb gyomor volumen
- Regurgitáció, hányás
- Aspiráció/microaspiráció → VAP

Hasonfekvő pozíció

Hasonfekvő pozíció

- nem jelenti EN kontraindikációját
- nem okoz mindenképpen intoleranciát és szövődeményeket

Használjuk az alábbi lehetőségeket:

- 10-30°-ban emeld meg az ágy fejszéleit
- szükség esetén prokinetikum
- visszafordítás előtt gyomortartalom leengedhető

Fennáll a kockázata a visszatáplálási (refeeding) szindrómának?

- Túlzott alkoholfogyasztás az anamnézisben
- BMI < 16 kg/m²,
- Alacsony elektrolitszintek (K⁺, Mg²⁺ és PO₄³⁻),
- > 1 hete semmilyen vagy minimális táplálékbevitel

IGEN

NEM

Kezdés 20 ml/óra

Kezdés 30 ml/óra

Mindig használjunk enterális tápszeres pumpát, amennyiben elérhető.

Kivételek: HASRA FORDÍTOTT betegek vagy nagy dózisú vazopresszorok alkalmazása esetén.

Bólusokban adagolt szondatáp

	Propofol < 15 ml/óra	Propofol > 15 ml/óra
Testtömeg *	Bólus térfogata (x 6 naponta)	Bólus térfogata (x 6 naponta)
≤40 kg	60 ml nagy energiasűrűségű, nagy fehérjetartalmú enterális tápszer, pl. Fortisip Compact Protein	35 ml
40–50 kg	70 ml	45 ml
50–59 kg	85 ml	60 ml
60–69 kg	105 ml	80 ml
>70 kg	120 ml	100 ml

Propofol jelentősége

- * Tényleges testtömeget használjuk, ha a BMI <25kg/m²
- * Az ideális testtömeget használjuk (IBW) ha BMI ≥25kg/m² Számolás IBW = 25 x magasság (m)²
- Visszatáplálási (refeeding) kockázat esetén adjuk a bólus térfogatának 50%-át az első 24 órában.

Vércukorszint:

Ellenőrizzük a vércukorszintet minden bólus előtt és semmiképpen sem 1 órával a bólus után, mert tévesen magas eredményt adhat.

Ellenőrizzük kapilláris vérből a vércukorszintet rendszeresen az ITO-irányelvek alapján. (Vércukorkontroll az intenzív terápiában)

Ha a vércukorszint tartósan magasabb, mint 10 mmol/l, vagy kisebb, mint 5 mmol/l, alkalmazzuk az ITO inzulininfúziós adagolási protokollját.

Makronutriensek a **betegség fázisa** szerint

Akut fázis (24-96 óra reszuscitáció)

- Hiányállapotok rendezése
- Protein 1g/kg, nem fehérje Kcal: 15 Kcal/kg
- Indirekt kalorimetriával (IC): REE (Resting Energy Expenditure=nyugalmi energia felhasználás) 70%**

Krónikus fázis (elbocsátásig)

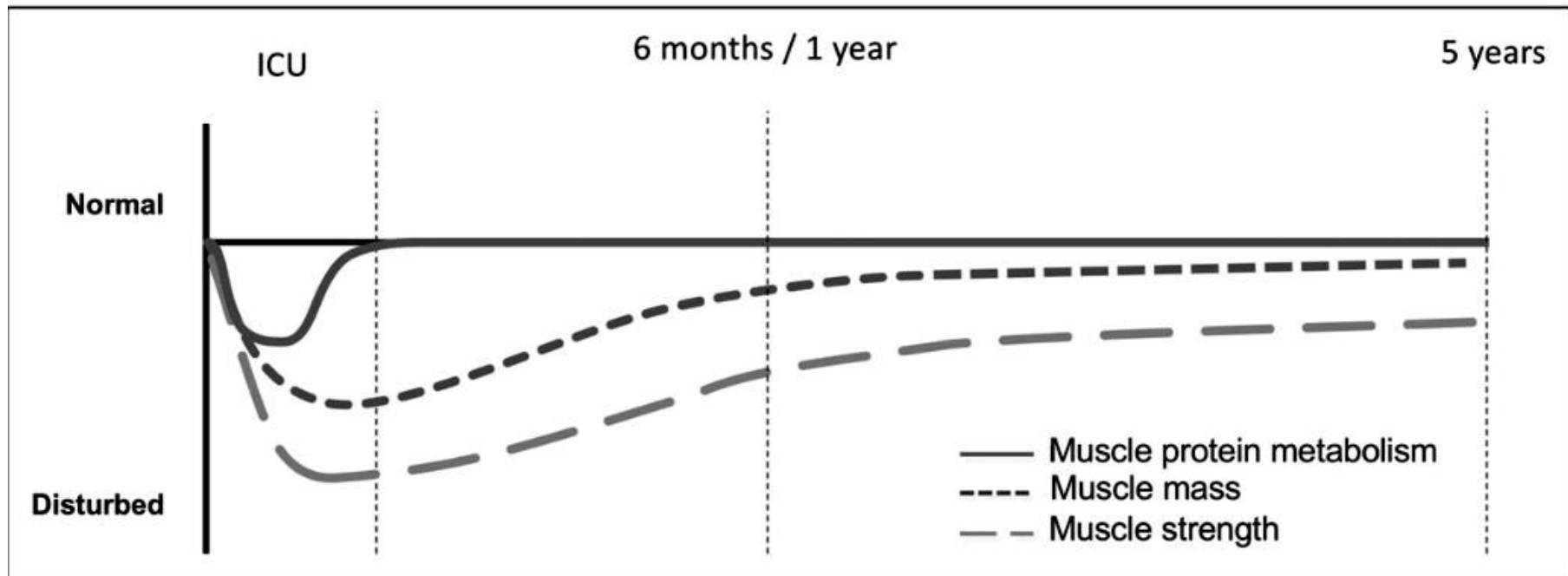
- Protein 1,5-2 g/kg, nem fehérje kalória: 25-30 Kcal/kg
- IC: REE 100%

Rehabilitáció az ITO után

- Protein 1,2-2 g/kg, nem fehérje kalória: 4000-5000 Kcal/nap
- A kritikus betegek hospitális kezelési ideje 2x olyan hosszú
- Hypermetabolizmus 1-2 évig folytonos lehet!
- IC: REE 100%

Robert J.J. van Gassel^{a,b}, Michelle R. Baggerman^a, and
Marcel C.G. van de Poll^{a,b}

- ITO után hosszú ideig izomtömeg és funkció károsodás
- Immobilizáció + gyulladás + sérült izomerő és tápanyag metabolizmus
- Metabolikus intervenciók csökkenthetik a katabólikus állapotot az ITO-n
- Roboráló, anabólikus szerek jók lehetnek, rendezhetik az anabólikus és katabólikus egyensúlyt és a normális metabolizmust.

Energia kalkuláció

Betegségfázis alapján rendben, de melyik **testtömeg** alapján?

BMI 20-30 kg/m² 15 → 25-30 → 30-40 Kcal/kg **aktuális megszokott** testtömeg (interstitialis oedema leszámítása)

BMI 30-50 kg/m² 11-14 Kcal/kg **aktuális megszokott** testtömeg

BMI > 50 kg/m² 22-25 Kcal/kg **ideális** testtömeg

/ideális testtömeg + (aktuális – ideális testtömeg x 0.33)/

A3a. We suggest that indirect calorimetry (IC) be used to determine energy requirements, when available and in the absence of variables that affect the accuracy of measurement. [Quality of Evidence: Very Low]

ESPEN guideline on clinical nutrition in the intensive care unit

Clinical Nutrition 38 (2019) 48–79 <https://doi.org/10.1016/j.clnu.2018.08.037>

In critically ill mechanically ventilated patients, EE should be determined by using indirect calorimetry.

Grade of recommendation: B – strong consensus (95% agreement)

2 poz high quality systematic reviews of case control or cohort studies.

If calorimetry is not available, using VO_2 (oxygen consumption) from pulmonary arterial catheter or VCO_2 (carbon dioxide production) derived from the ventilator will give a better evaluation on EE than predictive equations.

Consensus (82% agreement)

Indirect Calorimetry: Pros & Cons

Resting energy expenditure (REE) by Indirect Calorimetry (IC) → individual nutritional energy targets

Pros

kimenetel
Potential improvement in outcome with Indirect Calorimetry guided nutrition therapy

pontosság
More accurate than predictive equations

Gold standard for REE, recommended by international guidelines

Személyre szabott
Personalized nutrition during the patient journey

Conditions requiring adjustments

Renal Replacement Therapy

ECMO

Relative Cons

Non-nutritional calories, refeeding syndrome, early phase

Costs, investment, consumables, service, staff

Cons

$FiO_2 > 0.7$,
 $PEEP > 12$
Air leak

Nebulization, wet sensors

NIV & HFNO

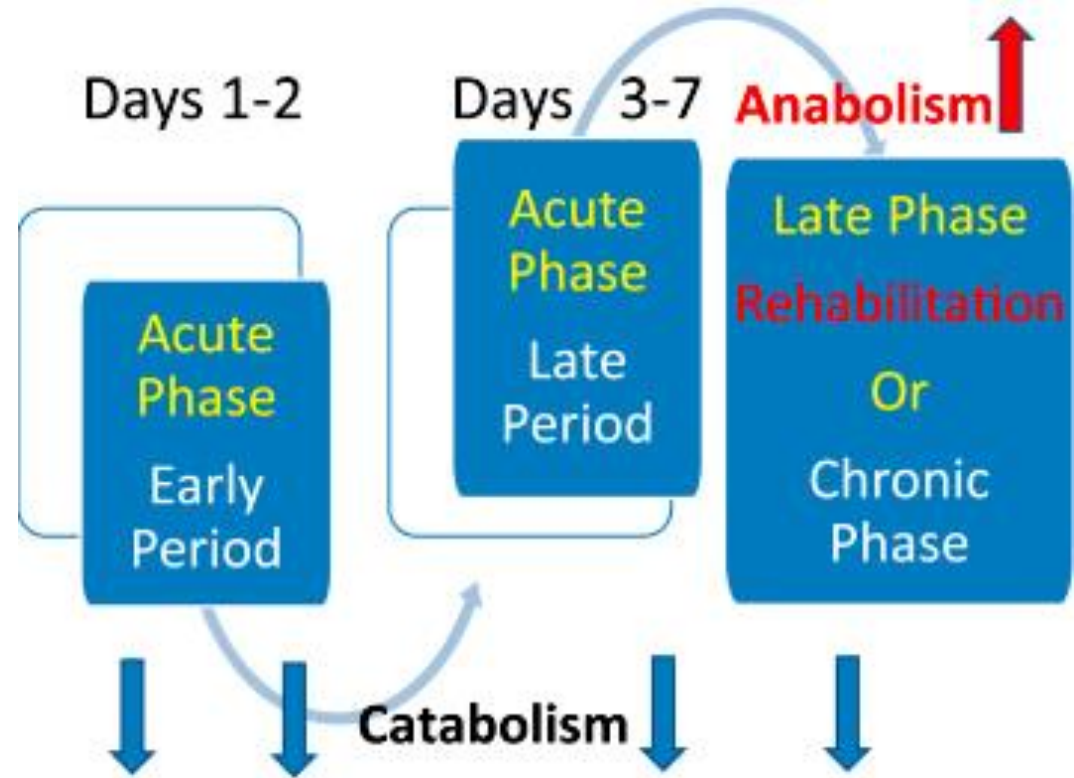
Oxygen therapy in non-ventilated patients

steady state állapotban, aerob metabolizmus mellett végezhető

Bizonyítottan előnyös:

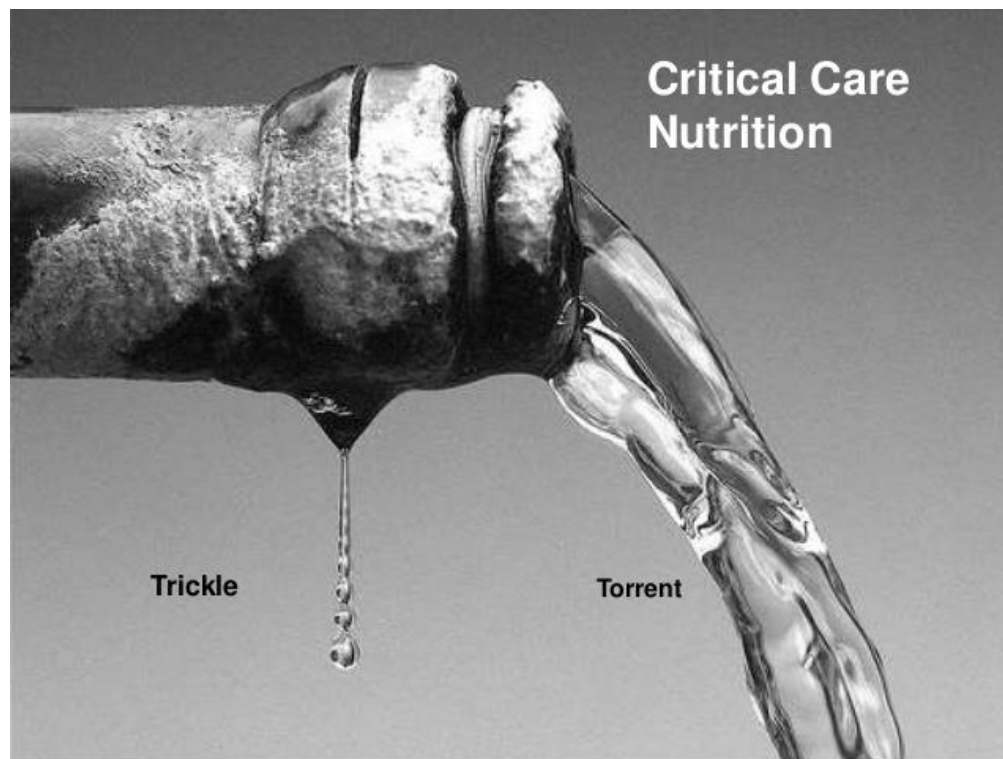
- Odafigyelés, gondosság (törekedni az előírt Kcal és fehérje beadására)
- Az autophagia gátlásának elkerülésére
- A hyperglycaemia elkerülésére
- A fertőzések szövődmények elkerülésére
- Folytonosság biztosítása
- Fokozatosan felépített permisszív alultáplálás a betegség fázisainak megfelelően.

- ICU beteg táplálása **nagy kihívás**.
- **Heterogén** - populáció, betegség, betegségkezdet
- A vizsgálatok nem foglalkoztak a táplálás **egyenre és kondíciójára** szabott finomhangolásával.
- Az ICU ajánlás soha **nem lesz** emiatt a „best evidence”.

**Köszönöm a
figyelmet !**

Oliver Flower